

NÉPLAP

Szerkesztőség: Debrecen, Ferenc J.-út 28. II. em.

Kiadóhivatal: József kir. herceg-u. 16.

DEMOKRATIKUS NAPILAP

Előfizetési árak: Egy óra 750 P
Negyedévre 21— P
Félévre 40— P

A diadalmas vörös hadsereg benyomult Buda külső kerületeibe

Székesfehérvár, Esztergom, Salgótarján, Léva szovjet kézen -- Fenyegető helyzetben a Maas felé előrenyomult német páncélos-él -- Nagyjelentőségű karácsonyi szöveg Churchill és Eden Athenben

A debreceni események külföldi visszhangja

Az elmúlt három nap zsúfolva volt a legnagyobb jelentőségű külpolitikai és háborús eseményekkel, mint a pápa, az angol és norvég király, valamint az Egyesült Államok elnökének karácsonyi szövege, Churchill és Eden athéni útja, — a magyarországi arcvonalon a főváros teljes körű zárása, Székesfehérvár, Esztergom és Salgótarján elfoglalása, nyugaton pedig a nagy német ellenoffenzíva fejleményei.

Jellemző azonban arra a fontosságra, amelyet az egész világ közvéleménye — a németet sem kivéve — a magyar belpolitikai eseményeknek tulajdonít, hogy a nagy világlapok és rádióadások a legnagyobb részletességgel számolnak be a múlt hét végén Debrecenben történtekről.

A moszkvai, londoni, newyorki, belgrádi stb. hírszolgálat — az utóbbiak a moszkvai rádió közlései alapján — kronológikus sorrendben, részletesen ismerteti az Ideiglenes Nemzetgyűlés megalakulását és strukturáját, a néphez intézett szövegét, az új kormány megbízását és a miniszterek életrajzát, valamint a kormányhatalmat. Több félhivatalos jellegű kommentár is kísért a beszámolókat, melyek

örvendetesnek tartják az események alakulását Magyarországnak jelene és jövője szempontjából.

A német hírszolgálat csak futólag ismerteti a kormányt, kiemelve a magasrangú katonatisztek szerepét. Zürichi jelentések szerint berlini katonai és politikai körökben mély benyomást keltett az a tény, hogy a szovjet kormányzat támogat egy olyan nemzeti érzelmű kormányt, melynek vezetője, illetve tagjai előzőleg harcban álltak a vörös hadsereggel.

Bennünket azonban a legmélyebben érint az a hír, mely szerint a most már teljesen körülrégi magyar

főváros lakosságát annyira felkavarták a történelmi események,

hogy a német és nyilas helyőrség hátában utcai harcokba kezdett.

Az egyesült nemzetek körében megelégedést keltett az a stockholmi hír, mely szerint a svéd kormánynál akkreditált magyar követség személyzete bejelentette, hogy az Ideiglenes Nemzeti Kormányt ismeri el.

Megállapíthatjuk, hogy Magyarország megint egyszer a szabad népek érdeklődésének homlokterébe került és hosszú évek óta először szerepel politikánk egyöntetűen kedvező megvilágításban.

A brit politika karácsonyi szövege:

Churchill és Eden athéni utazása.

Hogy milyen jelentőséget tulajdonít a brit kormány és közvélemény a görög kérdésnek, bizonyítja, hogy a hetvenéves premier és a külügyminiszter lemondva megérdemelt karácsonyi szabadságukról, a görög fővárosba repültek a

válságnak személyes súlyuk latbavetése mellett történő megoldása érdekében.

A háborúval kapcsolatban az érdeklődés középpontjában — a nyugati hadszíntér súlyos harcait is elhomályosítva — a magyarországi arcvonal eseményei állnak. Tolbukin tábornagy 3. ukrainai hadserege napokig tartó súlyos örlő harcok után

teljes áttörést ért el a Velecei-tó és a Balaton között

húzódo német védelmi vonal ellen.

Székesfehérvár elfoglalása után

a Vértes-hegység mentén ellenállhatatlan tempóval törtek észak felé és először Bicskénél elvágták a bécsi vasútvonalat, majd Pilis-csabánál a bécsi országutat és

esztergomi vasútvonalat, az utolsó, Budapestről kivezető útvonalakat.

Az utolsó hadijelentés pedig arról számol be, hogy Tolbukin csapatai nemcsak a nyugati külvárosokat foglalták el, hanem most már

benyomultak a főváros nyugati kerületeibe, Zugligetbe és Lipótmezőre.

Más kötelekek észak felé törtek előre és elfoglalták Esztergom városát.

Folyik az előnyomulás északnyugati irányban is, Komárom irányában.

Megállapítható, a Dunántúl északkeleti részében a német hadsereg megsemmisítő veresége után

megszűnt minden szervezett ellenállás és a teljesen körülrégi Budapest elfoglalása

is csak rövid idő kérdése.

Mialatt az ukrainai hadsereg balszárnya az Ipolyságtól nyugatra

elfoglalta Lévát

és a Garámnál folytat súlyos harcokat a pozsonyi medencén át Bécs felé való előnyomulásért — Észak-Magyarország teljes felszabadítása befejezés előtt áll. A hadsereg centruma

elfoglalta Salgótarjánt, a környező iparvidéket

és folytatja előnyomulását Szlovákia felé.

A lakosság ellen terrorrendszabályokat léptettek életbe: kihirdették az ostromállapotot, öt óra után közlekedési tilalmat, valamint azt a rendelkezést, hogy akinek fegyvert találnak, a helyszínen felkoncolják. A nyilas banditák pedig fosztogatásra használják fel a teljes fejlettségű, átvéve a rendőri hatalmat.

A nagy, nyugati német offenzíva körvonala most már teljesen kibontakoznak.

Az eredeti északnyugati irányt

az offenzíva nem tudta tartani főleg azért, mert az amerikai csapatok az áttörés kezdeti, legsúlyosabb időszakától kezdve tartani tudták a betörési térség északi (Monschau, Malmedy) és déli (Echternach) sarokpontjait. A Dietrich SS-tábornok által (aki politikai érdemei folytán lett hirtelen zászlóaljparancsnokból hadseregparancsnok) rosszul vezetett 5. hadsereg az antwerpeni támadási cél folytán

fontosabb jogszárnyon teljesen elakadt.

és így a centrumban helyenként 60 km mélységben előnyomult Manteuffel-féle 6. hadsereg

jobbszárnya fedezetlen maradt.

A 6. hadsereg ezért most kénytelen az eredeti nyugati irány helyett északnak kanyarodni, hogy csatlakozást találjon.

A déli szárnyon pedig egyre nagyobb méreteket ölt a 3. amerikai hadseregnek Luxemburgon keresztül az

előretört német ék baloldala ellen vezetett támadása,

mely most már Bastogne-ig jutott.

A német hadvezetés az eddigi borzalmas méretű veszteségekre való tekintet nélkül erőlteti a centrumban jelenleg a Grandmenil-, Rochefort-, Bastogne-vonalig előrejutott, élel a Maastól 6 kilométerre (Dinant térségében) álló támadást. A Normandiában majdnem teljesen megsemmisült és most újjászervezett hadseregek a fenyegető oldaltámadások ellenére próbálnak

még előrenyomulni, de már egyre lassabban.

Mindenesetre kissé túlzottnak minősíthetjük tehát az eddigi eredmények alapján dr. Göbbels karácsonyi beszédét, amelyben az offenzíva céljait nemcsak a német terület megtisztítását, hanem a szövetségeseknek Nyugat-Európából való teljes kiűzését jelölte meg.

Vázsonyi István

A szovjet seregek szétverték a német védelmet Esztergom és Budapest között

Moszkva, december 27. December 26.-a folyamán, Magyarország területén, Gyöngyös városától északra csapataink elfoglalták Salgótarján városát és vasútállomását

és harcok során még több községet is birtokukba ejtek.

A december 24-től 25.-ig terjedő időben, ebben a körzetben csapataink 960 német és magyar katonát és tisztet fogtak el.

Ipolyság városától nyugatra csapataink harcok során néhány helységet foglaltak el.

A 3. ukrán arcvonal csapatai folytatva Budapest körüli harcokra irányuló támadásukat, nyugatról a Dunához értek. Ezen harcok során

Esztergom városát és vasútállomását

foglalták el, valamint

Dorog és Tát községeket és vasútállomásokat.

Ezzel a ténnyel bekövetkezett a budapesti ellenséges csapatok tel-

jes körülrésze.

Harcok során az arcvonal csapatai elfoglalták Budapest nyugati külvárosait,

Budafokot, Budaörsöt, Zugligetet, Lipótmézöt, Pesthidegkutat, Pilisvörösvárt, Pilisborosjenőt, Csobánkát, Pomáz, Kosztölcöt, Bálnát, Zarjánt, Vértessomlót, Oroszlánt és Csákvárt, valamint Pilisvörösvár és Szár vasútállomásait.

A december 25.-i harcok folyamán Budapesttől nyugatra és dél-nyugatra a 3. ukrán arcvonal csapatai 2340 német és magyar katonát fogtak el.

Az arcvonal egyéb részein járőrtevékenység és helyi jelentőségű harcok folytak.

December 25.-e folyamán az összes arcvonalakon csapataink 48 ellenséges harcokot lőttek ki vagy semmisítették meg, légiharcokban és légharító tüzérségünk tevékenysége folytán pedig 24 ellenséges repülőgép pusztult el.

A főváros belterületén folynak a harcok

Moszkva, december 27. Az orosz csapatok nyugatról és délnyugatról nyomulnak Budapest középpontja felé. A harcok során a német és magyar csapatok súlyos veszteségeket szenvedtek. Az anyagvesztések is tekintélyesek. A fővárostól nyugatra és délnyugatra több mint 40 község került a tegnapi nap folyamán orosz kézre, köztük: Erd, Nagytétény, Piliscsaba, Törökbalint, Budakeszi és Zsámbék. Ezzel sikerült a Budapestre közeledő vasúti fővonalat is elválni.

Haditudósítók jelentései szerint az orosz csapatok már 3 km.-re közeledtek

meg a 0 km. követ, mely tudvalevően a Lánchíd budai hídfőjénél van felállítva. Ezek szerint a harcok már Budapest belterületén folynak.

Moszkvai lapok tudósítói színes riportokat közölnek Budapest ostromáról. Stormovik és középnehéz bombázók keringenek állandóan a főváros felett és a nyugat felé vezető, egyre szűkülő útvonalakat bombázzák. Az utakon elesett német és magyar katonák ezrei fekszenek. A mezőket elpusztított ágyúk és megfeketedett tankok borítják.

A szárnyakon megállt és a középben lassú a német offenzíva

London, december 27. A nyugati fronton az ardeni csatában a szövetségesek letompították a Maas felé törő német támadás életét. A német páncélos csapatok előre nyomulnak, de a Maastól 6 km.-re vetették vissza őket és a szövetségesek szilárdan tartják állásaikat. A német bevetési helyeken Echnernachtól és Bastognétól délnyugatra az amerikaiak előretörték és számos falut foglaltak el.

A felszabadított amerikai hadoszlopok már csak néhány km.-nyire állnak Bastognétól,

ahol a helyőrség a német nyomással szemben kitart. Számos német tank megpróbálta, hogy benyomuljon a városba, de összetörték őket. Az arcvonal többi szakaszán nincs lényeges változás. Az amerikai hadügyminisztérium ősz-Monschaun és Malmady körzetében német támadásokat vertek vissza a szövetségesek.

széleskörű jelentése közli, hogy a nyugati fronton folyamatosan lévő hadműveletek során 13.272 német esett hadifogságba. A franciaországi partraszállás napjától most karácsonyig összesen 800 ezer német hadifogolyt ejtettek a szövetségesek a nyugati fronton.

Légi offenzíva német célpontok ellen

London, december 27. A szövetségesek folytatták nagyszabású légi támadásaikat. Nehéz, középnehéz és vadászbombázók ismét lecsaptak a hadikörzet célpontjaira, a német vonalak mögött pedig közlekedési célpontokat támadtak. Vadászgépek kísérete mellett nehéz bombázók hatalmas köteleke súlyos támadást intéztek német csapatösszevonások és hadikészletek ellen. Nehéz bombázók

két pályaudvart bombáztak Koblenzél, míg vadászbombázók Koblenz és Karlsruhe között rajnavölgyi vasúti célpontokat bombáztak. Vadászbombázók támadásaik során megrognálták 837 gépjárművet és 146 páncélost, közöttük számos tankot is. A tegnapi hadműveletek során 71 német repülőgépet lelőttek. 30 szövetséges vadászgép és egy bombázó odavestett. A legutóbbi napokban a szövetsé-

séges légi hadműveletek során azombes-óta a németek vadászgépeirejüknek egyharmad részét elvesztették. Olaszországi nehézbombázók ismét a Szibetikus benzinkutakat bombázták Sziléziában és Lengyelországban. Szövetséges bombázók támadást intéztek a németországi Blechhammer és Oderthal ellen. Innsbruckban két vasúti hidat bombáztak.

A külpolitika hírei

Karácsonyi szózatok

XII. Pius, VI. György, VI. Haakon és Rooseveltt üzenetei

Karácsony napján a pápa a vatikáni rádió útján szózatot intézett a világ katolikusaihoz, melyben a következőket mondotta:

„A remény ismét felvirradt a világon hogy nemsokára eljön a mindenki által hön óhajtott béke.

A népek szilárdan állnak a diktátorok elnyomásával szemben. Miközben a hatalmas nemzetek halálos küzdelmeiket vívják, a nemzetek felelős képviselői összeülnek, hogy lefektessék alapvető jogait és kötelezettségeiket, amelyek majd megnyitják az utat a jobb jövő felé. A béke megőrzését biztosító szervezet alakulóban van.

A békeszerződésnek nem szabad örökös terhet kiróni a legyőzöttekre. A bizonyos ideig tartó biztonsági rendszabályok kétségkívül megpróbáltatásokat jelentenek számukra, de meg kell nekik hagyni azt a reményt, hogy később részt vehetnek majd a nemzetek nagy közösségében.

Ugyanebből az alkalomból az angol király, a norvég király és Rooseveltt elnök is szózatot intézett népeikhez.

VI. György király annak a következő karácsony már a béke jegyében fog eltelni. Hangoztatta, hogy bízik a háború közeli befejezésében.

VI. Haakon norvég király is a jövőbe vetett reményről beszélt. Figyelmeztette népet, hogy — bár a győzelem és felszabadítás áll előttük —, ha eljön az idő Norvégia újjáépítésére, szükség lesz az áldozathozatal most megújuló szellemére.

Rooseveltt elnök a nemzetek örök időkre szóló összetartásáról beszélt.

„Még nem tudjuk, mikor jön el a győzelem napja, de bizonyos, hogy csakhamar elérkezik. Mi azok ellen fordulunk, akik a civilizációt el akarták pusztítani. Ellenségünk tudják, hogy ők és gonosz munkájuk halálra van ítélve. Imádkozzunk, hogy a béke napjai minél hamarabb eljőjenek, amikor a világ valamennyi nemzete örök időkre csatlakozni fog egymáshoz. Ebben a szellemben ünnepeljük a karácsonyt.”

Londoni kommentár a decembri eseményekhez

Az ideiglenes magyar nemzetgyűlés megalakulásával kapcsolatban Londonban az egyik hírmagyarozó írja: Nagyon örvedetesnek tartjuk, hogy Magyarországon az ügyek irányítását új vezetők vették a kezükbe, akik a németek elleni harc végső szakaszában képesek lesznek a nemzet erőit egyesíteni. Amióta a németek Száisi hatalmat bitoló bandáját uralomra juttatták, Londonban Magyarország helyzetét kétségbeesőbbnek tartották, mint bármikor is volt. A magyar nemzet történelmének legsúlyosabb és szenvedésekkel legjobban telt óráiban kormány nélkül maradt. Magyarországnak nem volt egyetlen oly testülete sem, amely akár alkotmányos, akár természetes alapon a legcesekélyebb jogot formálhatott volna arra, hogy a hadsereg és a nép hűséggel viseltessék iránta. Most elérkezett annak

az ideje, amikor Budapestet a Nyugat-Magyarországot az utolsó némettől is megtisztítják, a magyar hadsereg, valamint a demokratikus politikai pártok és szervezetek hazafias elemei összefognak, hogy megvalósítsák az ideiglenes nemzetgyűlés által hozott határozatokat. Az ideiglenes nemzetgyűlés megalkotta az ideiglenes nemzeti kormányt és felszólított minden hazafias magyart, vegye ki részét a legsürgősebben az ország újjáépítése terén, segítsen az új kormányt erőfeszítéseiben és harcoljon a német elnyomók és Száisiék ellen. Mint az ideiglenes nemzetgyűlés felhívása mondja: a nemzet éllelvágó érdekei követelik, hogy a magyar nép fegyveres erőt a Szovjetunió és más demokratikus nemzetekkel vállalva vegyenek részt a hitlerizmus elpusztításában.

Papp Géza

Szent Anna-utca 12. szám, III. emelet.

művészi tervezésű modeljei úra vásárolhatók! Hozott anvaából vállalkoz.

Magas árat

F I Z E T E K

szövetekért, vászon-

ért, kezevékéért,

uj és ócska férfi- és női ruhákért

Hívásra házhoz megyek

Piac-u. 59. üzlethelyiség

Rubelt, leut

napi áron becserelek

Piac-u. 59.

üzlethelyiség

Felhi juttatandókat, akik a Haas Fülöp és Fia.-éle R.-t. (Lino eum-áruház) Ferenc József-ut 58. szám alatti fióküzletéből

bármilyen berendezési tárgyat

vagy árut jogtalanul elvittek, azokat hadiadékta'lanul' szolgáltatassák vissza Nyomravezetőket jutalmazzuk!

A vasárnap teri nyilatko megállapítottá a tettek köv gyobb szükségé mint ma. A megszállás a letlen különbö nyokat terem szörnyen dú vizsont vann két alig érin kult kormány rosabb hely Valahol azon mert beköszö év a maga t nyeget.

A kezdet, gági tevéken lehet egyéb, Pontosan mó mink maradt után. Ez így igen egyszer ban a gyakr nehé feladat rá, hogy egy böző stádium rajtuk átroh kormányzat teli munkál meglátja maj hogy a kieg egyes vidéke jon. Ennek a zetesen előf megszervezés malban is va talán megind ken, azonban kormányzat figyelembevét egységesséhet.

Mezőgazdas elsősorban a pota érdekelt maradt meg Milyen vesz az alattálom az őszi vetés let? Ezek na tok, természet speciális kérd lakozik. Nagy mést nem tu talán azért n köz számára gyott el a kul Ezért is sürg dítása, mert még menthe iyen példaul növényeket. van e téren sabb adatok nemcsak étol anyaga a szá és len pedig kiesése folyt lán egyetlen A mezőga nak elkészít statisztikáját hol és men szetesen az gépek állapo gia kérdése,

R

kala

nyit

Piac-u. 3

Tettek a szó

A vasárnap elhangzott miniszteri nyilatkozatok egyhangúlag megállapították, hogy most már a tettek következnek. Soha nagyobb szükség nem volt tettekre, mint ma. A háború és a katonai megsegítés az ország egyes területein különböző gazdasági viszonyokat teremtettek. Egyik helyen szörnyen dúlt a háború vihara, viszont vannak helyek, amelyek alig érintett. A most megalkult kormány tehát a legzürzavarosabb helyzettel áll szemben. Valahol azonban el kell indulni, mert beköszöntött a tél és a jövő év a maga teljes sivárságával feyegyet.

A kezdet, mint minden gazdasági tevékenység kezdete, nem lehet egyéb, mint leltárkészítés. Pontosan meg kell állapítanunk, mink maradt meg a szörnyű évszázadban. Ez így leírva természetesen igen egyszerűen hangzik, azonban a gyakorlatba átültetve igen nehéz feladat. Fentebb mutattunk rá, hogy egyes vidékeink különböző stádiumban kerültek ki a rajtuk átrohanó háborúból. A kormányzat tehát, ha adatfelvételi munkálatait végzi, rögtön meglátja majd annak lehetőségét, hogy a kiegyenlítő folyamat az egyes vidékek között meginduljon. Ennek a folyamatnak természetesen előfeltétele a közlekedés megszervezése. Ez ma már folyamatban is van. Az adatgyűjtés is talán megindult az egyes vidékeken, azonban most a központi kormányzat egységes szempontok figyelembevételével egyesítheti és egyészesítheti ezt a tevékenységet.

Mezőgazdasági ország lévén, elsősorban a mezőgazdaság állapota érdekel bennünket. Mennyi maradt meg a tavalyi termésből? Milyen veszteségeket szenvedett az állatállomány és végül, mennyi az őszi vetés által bevetett terület? Ezek nagyjában a főcsoportok, természetesen ehhez még a speciális kérdések egész sora csatlakozik. Nagyon sok helyen a termést nem tudták betakarítani, de talán azért még nem vették el a köz számára. Talán még nem fagyott el a kukorica és a burgonya. Ezért is sürgős a munka megindítása, mert menteni kell, ami még menthető! Nagyon sok helyen például alig érte kár az ipari növényeket. Okvetlenül szükség van e téren is a lehető legpontosabb adatokra. A napraforgó nemcsak ételaját ad, hanem alapanyaga a szappannak. A kender és len pedig a gyapjú és pamut kiesése folytán, a ruházatnak talán egyetlen alapanyaga.

A mezőgazdaság statisztikájának elkészítése mellett az ipar statisztikáját is fel kell venni. Mi, hol és mennyi maradt? Természetesen az iparnál nemcsak a gépek állapota, nemcsak az energia kérdése, hanem a nyersanyag

is lényeges probléma. Köztudomású, hogy a nyersanyag nemcsak a gyárakban, hanem a kereskedőknél is tárol. Ezeknek az adataira is szükség van.

A feladat tehát ezekre a kérdésekre választ kapni. A *leggyorsabbnak az általános bejelentési kötelezettségnek a bevezetése látszik*. Ki kell jelölni azokat az anyagokat, amelyek a leglényesebbek és ezeknek a készleteit be kell jelenteni.

Ezek a feladatok természetesen sürgősek. Az ország legnagyobb része már szabad. Budapest, az ország fővárosa felszabadítás előtt áll. Budapest maga az ország nagyiparának 45%-át teszi. Ezeknek üzembehelyezése leglényesebb feladatunk! Azonban Budapest iparát csak úgy tudjuk gyorsan üzembehelyezni, ha addig a kezdeti szervezés nehézségeit leküzdjük. A debreceni kormányalakításnak az az egyik lényeges célja, hogy megkönnyítse és meggyorsítsa a szervezés folyamatát. Budapestnek és a még fel nem szabadított országnak meg kell könnyíteni a helyzetét. *Felszabadításakor kész szervezetnek kell rendelkezésre állni, hogy talpraállíthassuk országunk oly sokat szenvedett fővárosát*. Csak egy ilyen szervezet mellett gondoskodhatunk Budapest közelítéséről. Mert Budapest népe, munkásai és dolgozói sürgős segítségre szorulnak. Budapest szörnyű éhínségnek néz elébe. És ha ebből a zsemzögből nézzük feladatainkat, legfontosabbnak az élelmezés megszervezését találjuk. Ezért kell számontartani, hol és mennyi van, hogy a kezdetben gyors segítséget nyújthassunk.

Valószínű, hogy amit az ország nyújthat, csak a kezdet kezdetén segíthet. Okvetlenül szükség van arra is, hogy bekapcsolódjunk a nemzetközi kereskedelembe. En-

nek természetesen alapfeltétele a fegyverszüneti szerződés megkötése és egy olyan nemzetközi helyzet teremtése, mely lehetővé teszi a nemzetközi kereskedelem megindítását. A fegyverszünet megkötése, az Ideiglenes Nemzeti Kormány külföldi elismerése módját fog adni a külföldön még rendelkezésre álló devizaösszegek felhasználására és olyan helyzetet teremthet, mely a külföldi hitelekhez juttatja az országot. Természetesen ez csak a jövő zenéje, de ennek a külkereskedelmi programnak is a belső számadás az alapfeltétele. Nem számolhatunk külföldi segítséggel, ha a magunk portáján nem csinálunk rendet. És a külföldi segítség is csak akkor lehet produktív, ha már megvan a kész tervünk, hogy hol és mennyit kell a legsürgősebben felhasználnunk. A magyar munkásság a fasiszta uralom alatt is komoly ipart teremtett, mennyivel inkább valószínű, hogy most, mikor megszabadult a reakció öleléséből, a demokrácia termékenyítő levegőjében is megállja a helyét. Elő kell jönni a szakembereknek, hogy most, mikor az új országépítés előtt állunk, meggyorsítsuk és megkönnyítsük Magyarország talpraállását.

Összefoglalva és konkrétizálva a fentieket, a kormányzat feladata hármas. Először minél gyorsabban megteremtteni azt a szervezetet, mely felméri az ország megmaradt gazdasági erőit, másodsorban kijelölni már most azokat a szakembereket, akik Budapest felszabadításakor azonnal a fővárosba mennek és megállapítják, hogy mennyi maradt és mire van szükség és végül már most gondoskodni arról, hogy minél gyorsabban rendelkezésre álljanak akár külföldről, akár belföldről főleg azok az élelmiszerkészletek, amelyekkel leküzdhető a fenyegető budapesti éhínség.

Halpern Róbert

Budapesten és Nyugat-Magyarországon szabotál a hazafias magyar munkásság

A Moszkvai rádió Genfből nyert megbízható értesülések alapján közli, hogy a Budapest körüli erődítési munkálatok során a kihajított kényszermunkások és a német SS-csapatok közt több ízben fegyveres összetűzésre került sor. A kényszermunkások sokat szenvednek a rossz élelem és a meleg ruha hiánya miatt.

Ugyanez a hírforrás megemlékezik az egyre sűrűbbé váló szabotázs-akciókról, amelyekkel a hazafias magyar munkásság akarja a német hadigépezetet rombolni és Szálasiék pünkösdi királyságát minél rövidebbre szabni. A náci-rablók leszerelik a magyar gyárakat és a gépeket Németországba szállítják. Legutóbb a világviszonylatban is első vonalban álló budapesti Ganz-Danubius-gyár felszerelését akarták Bécsbe „áttenni”, midőn azonban a „szeretetsomagok” rendeltetési helyükre érkeztek, teljesen hasznavehetetlennek bizonyultak. Győrtől is egy egész gyárat tett hasznavehetlenné a földalatti magyar tevékenység.

Mialatt a magyar-érelmű munkásság életének kockázatásával igyekszik megrövidíteni a magyar területen folyó harcokat, a nyilas tábor legfőbb gondja a zsámány minkenti elosztása. Nem kell tulságosan képzelőerő ahhoz, hogy a hungaristák épületes marakodásaiból képet alkossunk. Szálasi kénytelen volt bizalmas rendeletben megkísérlni hívei kapzsiságának megfékezését. Értesülések szerint legutóbb Sopronban került sor fegyveres összecsapásra a hungaristák közt rablott holmik felosztása alkalmából.

Esztergom

A vörös hadsereg elérte és felszabadította Esztergom városát, a magyar katolicizmus eszmei központját, ahol Szent Imre született és ahol évszázadok óta székel a magyar katolikus egyház vezetője, a hercegprimás. *Ezt a várost, melynek szinte minden második épülete templom, melynek lakosai főleg egyházi személyek, s ahol a magyar katolikusok legértékesebb könyvei, iratai és ereklyéi vannak felhalmozva, a vörös hadsereg — mint a jelentések — a lehetőségek maximumáig kimélte, a híres Bazilika például teljes épségben áll. Serédi Jusztinián hercegprimás ugyanis még az ostrom előtt kijelentette, hogy minden körülmények között helyén marad és az egyházi személyeknek is megtiltotta az elmenekülést. „Rendületlenül Esztergomban maradunk” — írta pásztorlevelében a hercegprimás.*

Reméljük, hogy a magyar katolikusok, főleg azok, akik a „latin Magyarország”-on, a Dunántúlon élnek, meg fogják érteni az esztergomi példa jelentőségét. *Meg fogják érteni, hogy a katolicizmust nem a Grósz József és Nyisztor Zoltánok régi hagyományokba merevedett, tudatosan vagy tudatlanul reakciót szolgáló kenetessége jelenti, hanem a Perr Viktorok, a Balogh Istvánok, a Varga Bélák és Horváth Bélák harcos humanizmusa, a történelem mely erőihez, a társadalom alakulási-szükségleteihez, a társadalom rugalmassága. Az igazi Egyház, mely nem a pompa és a hatalom, hanem a hit Egyháza, mindig megújuló, mindig harcos, mindig emberi, mindig öskeresztény. (Nem az „árjatorvény” szellemében!) Ilyen katolikus, ilyen mindent átfogóan emberi Don Bosco demokratikus-katolikus pártja, ilyen harcos Martin Niemöller és Pfarrer Braun, ilyen modern Rev. Kennedy. A magyar katolikusoknak is ezen az uton kell járniuk, s mint ahogy a „Kálvinista Róma” hitet vallott a demokratikus Magyarország mellett, bizunk benne, hogy ugyanezt teszi a „magyar Róma” is.*

Antal Gábor.

Előjegyzési és zsebnaptárak
az 1945. évre kaphatók
a „Méliusz”
könyvkereskedésben

Kiadóhivatalunkat

január 1-én, Piac-u. 28. II. em. alá

áthelyezzük

Irodai órák: 9-3-ig.

Hírdetések felvétele: 9-2 óráig

Róza

kalapszalon

nyitva 9-1-ig
Piac-u. 38, az udvarban

Földreform mértékéről

Legrövidebb időn belül és minden valódi vagy mondva csinált nehézség ellenére meg kell valósítani a széleskörű földreformot. Ez ma már vita tárgya nem lehet. Ami eddig lehetetlen volt, minden érv minden szó már közvetlenül az érdekeltek és cselekvésre kész néphez szól. A népet pedig ma nem arról kell meggyőzni, hogy szükséges a földreform. A demokráta gyakorlat szerzett intézményein keresztül a parasztság és munkásság most már cselekvésre foghat össze a haladó értelmiséggel, tehát ennek a cselekvésnek módozatait kell tisztázni.

Első kérdés: Milyen méretű legyen a földreform, hogy mind a szociális követelményeket, mind pedig a demokrácia érdekeit kielégítse. Ugyanis a szociális igazságtalanságok megszüntetése s ezzel teljes erkölcsi és nemzeti elnyomódásunk megakadályozása, másrészt pedig minden olyan erőnek megsemmisítése, mely a további demokratikus fejlődés akadálya lehet, fontosabb szempont minden másnál. Még az esetleges átmeneti termelési zavarok kockázatát is vállalni kell, hogy ezeknek a követelményeknek eleget tehesünk. Földhöz mindenkinek joga van, aki eddig is, mint dolgozó, a földdel foglalatosskódott.

A földből, birtokból származó halomhoz pedig senkinek nincs joga, aki eddigi hatalmát még esetleges jobb szándékai ellenére is szükség-szerűen a demokratikus átalakulás ellen vetette latba. Ezeket az erőket, bármilyen hagyományok őrzői is voltak, mint anakronisztikus, a fejlődés által túlhaladott képződményeket a földreformnak teljesen el kell tüntetnie.

Ezeknek az elveknél szem előtt tartásával fel kell vetnünk a kérdést, áll-e rendelkezésünkre akkora földterület, hogy minden jogos igényt kielégíthessünk. Ha erre a kérdésre akarunk felelni, semmiesetre sem kezdhetjük azon, hogy milyen birtokfajtákhoz nem nyulhatunk emezért, vagy amazért. Számításainkat minden más szemponttól függetlenül kell elvégezni, hiszen a magyar agrár dolgozók szociális nyomora, és elemi erejű földéhesége már önmagában is döntő érv minden más érdekekkel szemben. Több mint három millió magyar dolgozó emberi méltósága függ attól, hogy ez a kérdés hogyan fog megoldódni. Ez a hárommillió tömeg most már követeli jogait, harcolni fog emberi létéért. Ezek a tények jogosultítják tesznek minden radikálismust.

A felszabadult szomszédos országokban kialakult demokratikus egységfrontok már állástfoglaltak a földreform kérdésében. Ők is hasonló megfontolásokból indultak ki. Így pl. Romániában a birtokoknak az 50 hektáron (86,5 k. h.), Lengyelországban pedig a 200 katasztrális holdon felül levő területét fogják földreform céljaira igénybe venni. E két példa elég lényeges eltérése azt mutatja, hogy minden ország csakis a maga sajátos viszonyai szerint állapíthatja meg azt a birtokminimumot, amit a népi igények még meghagyhatónak engednek. Viszont mindkét példa azt bizonyítja, hogy

a megoldás körülöttünk igen széleskörű és radikális lesz.

Lássuk tehát már most, a mi viszonyaink között mit mondanak a számok? Magyarországon a szegény parasztságot az 1930-as adatok szerint tartották nélkül, csak a keresőket számítva, a földetkező kategóriát alkották: 320 ezer törpebirtokos, 550 ezer mezőgazdasági munkás és napszámos, valamint 215 ezer gazdasági cseléd: összesen 1.085.000 kereső (2,1 millió családtaggal). Földhöz elsősorban ezeknek van joga, de ezek közül minden igénylőnek földhöz is kell jutnia! Nézzük, mik erre a lehetőségek?

A földreform kérdésében elsősorban a szántóterületet kell vizsgálnunk. 1930-ban az ország szántóterülete kerekén 10 millió (9.763.000) katasztrális holdat tett ki. Ennek 52,9 százalékát a 100 holdon felüli birtokok szántóterülete alkotta, tehát a 100 holdon felüli birtokok területe kerekén 5,2 millió holdat tett ki. Minthogy a földhöz juttatandó törpebirtokosok is rendelkeznek összesen 1,4 millió holddal, az arányos földosztásnál pedig, ezt is, mint a teljesen földnélküliekkel szemben már a földhözjuttatandók rendelkezésére állót kell számítanunk, a szóbajövő szántóterület összesen 6,6 millió katasztrális hold. Viszont, ha a 14.250 közép- és nagybirtokosnak meghagyjuk a 100 holdnyi szántóterületet, úgy ebből az összegből 1,4 millió holdat le kell vonnunk. Tehát végére eredményben 5,2 millió hold szántó áll rendelkezésünkre, amit a háborús bűnösköztől, vezető fasisztáktól és Volksbund-tagoktól teljes egészében elkobzott földekkel is legfeljebb 6 millió holdra kerekíthetünk ki. Ez a 6 millió hold áll tehát rendelkezésünkre, amit most az egyszerűség kedvéért, csak számlálni művelet alapján osztva fel, alig 6 hold szántó jutna egy-egy keresőre. Ez bizony nem sok és csak mélyreható termelési reform esetén biztosíthatja valamennyi igény kielégítését. De éppen ezért határozottan követelnünk kell, hogy a földbirtokok szántóterületének legalább is a 100 holdnál nagyobb részét a magyar népkormány földreform céljaira vegye igénybe. Természetesen az igénybevételnek a korlátozott forgalmú birtokokra is ki kell terjednie, hiszen ezek 1,3 millió hold szántójából amúgyis 960.000 holdat hasznosítottak bérlet formájában.

Jól tudom, hogy ez a számítás nyers és mechanisztikus és a lebonyolításnál a földrajzi adottságok, talajminőség és néhol elsőrangú fontosságú termelési érdekek szerint módosulnia kell. Azonban az elvekből engedni semmit nem szabad, mert ha az elveket illetőleg most kezdünk

alkudozni, időt engedünk azoknak az antidemokratikus erőnek a megszervezkedésére, amelyek végül is elgáncsolhatják a nép ügyét. Eppen ezért az egész népnek haladéktalanul szervezkednie kell és követeléseit megvalósításáért szervezett harcot kell indítania.

Jól tudjuk azt is, hogy egy ilyen radikális, a földbirtokot teljesen felaprózó reform csak egészen mélyreható termelési, üzemi

és tulajdonjogi változásokkal egyetemben lehet eredményes. De mindezek szintén megoldhatók és ami csak utópisztikus álom lehetett a fondorlatos reakció korában: a szövetkezeti rendszeren alapuló kertország valóra válhat a magyar nép demokratikus cselekvésében és a demokratikus szomszédnépekkel való összefogásában.

Sósokt.

Horváth Sándor nyilasvezér nem szeretné, ha a budapesti munkásság az ellenség felé „gravitálna“

Beszámoló egy pesti nyilasbeszédéről

A vörös hadsereg jelenléte a főváros kapui előtt ideges félelemmel tölti el a hazaárlók hadát. A főbb bűnösök már elhagyták az egyáltalán nem veszélytelen helyet és helyetteseikre bízták a „kitartás“-t.

A Budapesten maradt kisebb nyilasvezérek egyike, Horváth Sándor, a munkásokhoz beszédet intézett, melyet a rádió is közvetített.

A megnyugtató és lelkesítő célzatú beszéd azzal kezdődött, hogy „engem 1928-ban a szociáldemokraták kidobtak pártjukból. Örömmel vettem ezt, mert ettől a naptól kezdődött meg igazi magyar szent hivatásom. De nem akarom a multat feszegetni“ — mondotta és nem is feszegette tovább. Azután arról beszélt a kidobott, hogy egy új világ tárul a szemük elé és hogy újabb ezer esztendőre újjáépítik a magyar hungarista birodalmat. A nem nagy értelmet eláruló magyar nácik között is feltűnően ostoba Horváth Sándor újabb ezer esztendőről beszélt, mintha az eddigi ezer esztendőn át hungarista birodalom létezett volna. Ha pedig valami még nem létezett, hogyan akarja azt újjáépíteni? Továbbra sem törődve a logikával, közölte hallgatóival, hogy Szálasi főtestvér megtiltotta az arra való emlékeztetést, hogy őszemélyisége valaha őrnagy volt. Valószínű ezután, hogy nincs messze az az idő, amikor majd azt is szeretné elfelejteni önmagával és másokkal, hogy egyáltalán élt.

Horváth Sándor ezután felémelt hangon folytatta beszédét. Bejelentette, hogy „Szálasi Ferenc ennek az országnak a boldogulását akarja és tudja biztosítani és erre az a garancia, hogy az ázsánprovokátorok jól dotált állást kínáltak neki, de ő nem fogadta el ezeket az állásokat“.

Mikor így és ilyen jól leleplezte az ázsánprovokátorokat, akik legújabbban — ő szerinte — jól dotált állások ajánlgatásával akarják a magyar nép boldogulását megakadályozni, közölte a felszabadító vörös hadsereg állandó

tüze alatt álló város munkásságával, hogy minden munkás kétszobás, összkomfortos lakást kap majd. Azt is megmondta, hogy ez könnyen fog menni, mert csak a zsidókat kell kitelepíteni. De ha még így sem jutna mindenkinek, akkor csak „akarni kell. Akarni kell. Mindent meg lehet tenni, testvéreim, csak akarni kell. Akarni kell, testvéreim“. A sok akaratnak azután... követelés lett a vége!

„Megköveteljük mindenkitől most, mikor az ellenség itt áll a főváros kapujában, hogy a legnagyobb fegyelmet tanúsítsa mindenki és maradjon mindenki munkahelyén és dolgozzon. Ha baj lesz, akkor mi majd megparancsoljuk, hogy mit tegyen mindenki. „De azt nem szeretném, ha a munkások az ellenség felé gravitálnának és az ellenséget erősítenék.“

Ebből kiderül, hogy mit nem szeretne a nyilas testvér, de az is sejtethető, hogy a munkások mit szeretnének...

Ezután remélte, hogy szavai meghallgatásra találtak, mert: „az elmondottakat nemcsak Szálasi testvérünk, valamint a magyar nemzet jövője érdekében tettem“. Hanem? Nem, azt már nem mondta meg a szónok, hogy még minek vagy kinek az érdekében tette az „elmondottakat“. A hallgatóknak meg kell elégednie, hogy ő nemcsak Szálasi testvér érdekében beszél. Nemcsak az „önzellen“ Szálasi érdekében...

Ekkor az elnök „most pedig imádkozunk, testvéreim“ felhívást intézte a hallgatókhoz.

Az ima szövege pedig gyorsíró jegyzet alapján és tanúk tanúsága szerint:

„Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában,
Hiszek a hungarista állam megvalósításában!“

Éljen Szálasi!“

A fájdalmas csupán az, hogy a főváros ég, a borzalmas tűzértségű tűz és bombazápor csaknem szünet nélkül pusztítja országunk szívéét, a város utcáin zsidó gyermekek, asszonyok és agok hullatömegei hevernek, katonatisztek és politikusok lógnak az akasztófaikon és fekszenek átlőtt testtel a falak tövében.

Nekünk ez a fájdalmas... De Horváth Sándor nyilas vezér erre azt mondja:

„Örömmel vettem... mert ettől a naptól kezdődött meg igazi magyar szent hivatásom.“

Cs. K.

Felhívás!

Aki Greiner Gyula és Társa cég Hid-utca 8. szám alatti gyártelepéről gépalatrészeket, számszámokat, kátrán p pirt és nyersanyagokat jogtalanul elvitt, elszámolás céljából, vagy visszaszolgáltatás végett jelentkezék Hid-utca 8. szám alatt.

Nyomravezetőt jutalmazom

Csetregi János állami utór
egyekei lakos

**keresi feleségét
és 7 gyermeket**

Miklós Béla miniszterelnök feleségét az oroszok Debrecenbe hozták

Nyilatkozik az átélt borzalmakról

Villámgyorsan terjedt el karácsonykor Debrecenben a hír: dálnoki Miklós Béla miniszterelnök feleségét, leányát, vejét és kis unokáját az oroszok az egyik, Budapestől keletre lévő kis város zárdájából hazahozták Debrecenbe. Debrecen társadalmában örömmel osztozott az új miniszterelnök boldogságában, mely részére kétségkívül a legszebb karácsonyi ajándék volt.

Dálnoki Miklós Bélánénak azonban nagy utat kellett megtennie, a szenvedés mélységeit kellett megismernie, amíg idáig eljutott. S míg élményeiről beszél, bepillantást nyerünk egy család egyéni tragédiájába, de megismerjük egyúttal a nyilasok, a hitleristák és a Gestapo embertelen módszereit is.

— Mikor az uram átállt az oroszokhoz, mi a Balatonnál, Révfülöpön tartózkodtunk. A fiam pesti lakásunkon maradt, abban a reményben, hogy így bennünket megkíméli a szenvedésektől. Őt — aki huszárfőhadnagy — azonban már 17-én éjjel letartóztatták és elvitték a Gestapo emberei.

— Másnap Révfülöpön két tiszt és egy civil — akiről az úton megíudtam, hogy nyilas — jött értem azzal az indoklással, hogy Budapestre, Beregffyhez visznek kihallgatni. Mikor a Mosonyi-ut-cára befordultunk, megkérdeztem:

— A toloncházba visznek?

— Igen — felelték s tudtomra adták, hogy Beregffy tábornok parancsa értelmében fontos nemzetérdekből jártak el így.

— Tizennégy napot töltöttem a toloncházban, ahol találkoziam Kéry ezredsnével, majd szintén elfogott leánnyommal is, akivel egy cellába zártak.

Együtt voltunk tolvajokkal, okirathamisttók, oláh cigányokkal, utcai nőkkel, sok-sok szerencsétlen asszonnnyal és leánnyal. A toloncház lakói között volt a görögkeleti egyház feje, egy francia repülőgéppáros,

Moreyon, a néger boxbajnok és még sokan mások.

— A földszinten helyezték el az elfogott zsidókat.

Embertelenül bántak velük. Naponta csak egyszer kaptak enni s légiriadó s a szörnyű bombázások alkalmával sem engedték ki őket.

— A koszt nálunk is rossz volt. Reggel rántottleves, délben főzelék, este leves. Egy hét eltelte után naponta egy órahosszat sétálhattunk az udvaron. Látogatást fogadnunk nem volt szabad.

— Az oroszok akkor már Soroksár előtt voltak. Láttuk a borzalmas torkolattüzeket, hallottuk az ágyúgolyók süvítését. Bombázások alkalmával rettenetes volt az ör érkezését kívánni s csak szágonyhezen tudtunk letapogatózni a második emeletről az óvóhelyre. Egy nyolcgvermekes anya is volt köztünk s el lehet képzelni a sok kisgyermek izalmát, kétségbeesését! Természetesen mindig az övék volt az elsőség s mi Kérynével legtöbbször utoljára maradtunk.

— A toloncházba való megér-

kezésünk alkalmával különben így fogadtak:

— Tudja-e, hogy az ura hazatérül?

Na, megjöttek ezek a szemetek, ezek a piszkok!

— Közben egyszer felvittek a Naphegyre kihallgatni. Négy órahosszat faggattak, majd kijelentették, hogy a magyarok gavallérok és elengednek bennünket. Ezt meg is tették s egy légiriadó alkalmával, potyogó bombazáporban kitétek az utcára.

— Lakásom kinyitása és elfoglalása miatt a Gestapo kellemetlenkedett, egy hét múlva pedig ismét bevitték a Zrínyi-utcai kapitányságra. 200 embert kerestek akkor a Gestapo, de csak tizenötöt talált meg, köztük Kánya Kálmánt is. A Svábhegyre, a Lomnicz-szálló fűtetlen éttermébe vittek bennünket. Úgy értesültünk, hogy Németországba akarnak szállítani túszoznak. A vömnek mondták is, hogy egy 60 kilós csomagot behozhat részemre. Másnap azonban engem hazaengedtek, talán azért, mert a 15 elfogott közül egyedül én voltam nő.

— Ismerősöktől úrv hallottuk, hogy most már a nyilasok keresnek s el akarnak fogni.

A nyilasok, a hitleristák működését mindenféle borzalmak sorozata jelezte. Zúzlón 30 embert találtak agyonlőve. A zsidók elszállítását folyt. Emeletes házak ablakából az úttestre dobálták ki a zsidó gyermekeket, vagy fejüket a falba verték.

A városi színház köré gyűjtötték össze a zsidókat s hogy a szerencsétlen emberek szenvedését növeljék, gúnyt űzve belőlük, felkérték a rabbit, hogy áldja meg a népet. Mikor a rabbi a magaslaton kényszerű hatása alatt kitért a kariát, hátulról helerugtak s ő legurult a lépcsőn. Hátszor ismételték ezt meg s a hatodik horzalom

után a szerencsétlen ember már halott volt.

Teherkocsikkal szállították a zsidó halottakat és sebesülteket, bedobták őket a Dunába s utánuk is löttek.

— Ha már kétszer sikerült megúsznom a dolgot, a harmadik elfogást már nem kockáztathattam. Leánnyommal, vömmel és unokámmal együtt kelet felé mentünk s az egyik kis város kolostorában kaptunk menedéket. Hat hétfő maradtunk ott s igen jó dolgunk volt.

— Mikor az oroszok bejöttek, a vöm jelentette, hogy ott vagyunk. Az eredmény az lett, hogy egy orosz őrnagy és vezérkari százados kíséretében két autót kaptunk s két nap alatt Debrecenbe érkeztünk. Az oroszok mindenütt a legnagyobb előzékenységgel vettek körül bennünket, ellátásunk kifogástalan volt. Most is hálával és köszönettel gondolunk rájuk, akik annyi izgalom és szenvedés után visszasegítettek az uramhoz.

— Csak a fiamról tudnék valamit! — mondja búcsúzóul.

Csak a fiamról! — hány édesanya sóhajt ma így?

Az uramról! A testvéremről! Az édesapámról! Remegve várjuk a hírt mindannyian: mi van Velük?

És jönnek a hírek... Hírek inségről, halálról, pusztulásról, — hírek a hitlerista bandák kegyetlenségeiről. Testvérünk, apánk, gyermekünk, — legkedvesebheink esnek áldozatul a farkasfalkák vérszomjának.

Mi pedig állunk összeszorított fogakkal és hallgatjuk a híreket. Ez az a pillanat, amikor félre kell tennünk minden álhumanizmust, amikor rájuk gondolva kell megtennünk fogadalmunkat!

— Férjünk, apánk, testvérünk, gyermekünk: megfizetünk érte-tek! Tóth Erika

Az öregasszony

Irtó Borisz Lavrenyev.

Ma a kilenc jópajtás — a tengerészredez kilenc rádiókezelője — odaért a szarunovói tanyákhoz, kiderült, hogy az illető helyen tanyáknak se híre, se banyája. Elintézték azokat a tűzértség meg a repülő. A kezelemzőfést megadták nekik a német fáklyások, akik a menekülés órájában felégették mindent, ami még épen maradt.

Ezért ugyancsak volt mit csodálkozni azon, hogy a felperzselt pusztaság kel-kei közepén egyszerre csak felbukkant a Buzichonyné vadonatúj, vörhenyes fényogórendszérből épített házikója, amelyet még nem barnított meg az időjárás, sem az acéleső, sem a tűzvihar el nem pusztított.

De még jobban elsodálkozott a kilenc jópajtás, amikor a házikó körül asszony-azemélyt pillantott meg. Az asszony a kitört ablakdarabok körül foglalatkozott. Az, hogy a pusztulásnak ebben az üszkös sivatágában élőlényre akadtak, épp olyan érthetetlen volt, mint az épen-amaradt ház jelenléte.

A rádiókezelők a házikóhoz közelebb lépve, száználmas, hihetetlenül sovány öreg anyókat láttak maguk előtt. Durva kanavászkezdője alól élettelenül merev ősz hajfűrtök csüngtek le ráncos arcára. Fénytelen, beesett szemek hatálos egykedvűséggel néztek a világba. A rajta lógó piszkos, szakadt rongyokból nem egy helyen kilátszott fonnyadt sárga teste. A tengerészek megérkezése semmi benyomást sem tett rá. Egy futó pillantást vetett rájuk, aztán folytatta tovább

A csoport vezetője, az örökké jókedvű és tréfás Vinográdiv, harsány vidámsággal szónokolni kezdett:

— Vöröstengerési üdvözlét nagyanyóságnak! Parancs érkezett, miszerint ezen az adott helyen horgony vetendő. Szállóvendégeket fogadnak erre felé?

Az anyóka üres, fogatlan szája mozgásba jött. Pöszögő, morgó hangon, barátságatlanul felelte:

— Tölem itt lakhatnak! Hely van a házban elég. Lakhat itt ki-ki, magának — maguk külön, én is külön.

Vinográdiv megvakarta a nyakszirtjét.

— Furcsa, hogy hlyet kell hallanom tőled, öreganyám. Hát köből van a te szíved, hogy nem ébred fel benne az anyai szánalom?

A fiúk felkacagtak, de az öregasszony csak továbbra is szótlanul meredt élettelen tekintetével Vinográdivra. Aztán nagyot sóhajtott és kellelten, unott hangon mondta:

— Itt lakhatok. Ha valami kell, megcsinálom.

És lassan feleszoszogat a házba. Életvidám anyóka! — állapította meg némi keserűséggel Vinográdiv. — De mit lehet tenni? Ezennel megkezdjük a szolgálatot.

A rádiószerelek egész éjszaka készül-
lékeik felszerelésével voltak elfoglalva. És a bejáró melletti kamrából egész éjszaka odahallatszott hozzájuk az anyóka köhögése, krákogása és nyögése.

— Sokat szenvedhetett a szüle — jegyezte meg komoran a szeplős, szibériai Peregudov. — Hét hónapig garázdálkodtak itt a németek. Ennyi idő alatt még egy fa is kiszárad, nemhogy egy ilyen nőnike.

— Még meghal itt nekünk, — mondta Kosztya Malinyin. — Fel kell egy

kicsit hízlalnunk. Hiszen, ha meggondoljuk, biztosan ő is anyja valakinek.

— Helyes megjegyzés — bólintott Vinográdiv. — Ha kisé megfőmjük az éltes hölgyikét, még azt is megérjük, hogy táncra kerekedik velünk.

Aztól a reggeltől kezdve a kilenc tengerész egymással versenyzett abban, hogy ki tesz közülük többet az öregasszony érdekében. Az asztalhoz ülve erővel kényszerítették a húzódozó öregasszonyt, hogy ő is velük tartson. Nehéz is lett volna ellenállnia a kilenc vidám tengerész szívélyes unszolásának, akik minden jóval ellátták. Az ebéd végére az öregasszony komor szeméi valamelyest felengedtek. Felállt és kezét beesett hátsán összekulcsolva, mélyen meghajolt a tengerészek előtt:

— Köszönöm, drágáim!

S a fiúk észrevették, hogy az öregasszony ráncos arcán könnyek mutatkoznak. Vinográdiv zavartan mondotta:

— Ne köszönj nekünk semmit szülém. Önző célok vezetnek bennünket. Katona emberek vagyunk, nem értünk a praktikus dolgokhoz. Mosni kellene, meg ruhát foltozni. Hát úgy gondoltuk, berendezünk itt egy kis testvéries kizsákmányolást. Megvalósítjuk az utópiát.

Az öregasszony most először, alig észrevehetően elmosolyodott.

— Jókedvű az elvtárs, — mormogta.

A rádiókezelők hamarosan összeszoktak az öregasszonnyal, aki maga is kezdett már feléledni. Csak ha a német megszállásra terelődött a szó, egyszerre elkomorodott, szótlan lett és sirni kezdett. Észrevéve ezt, Vinográdiv egyszer így szól barátaihoz:

— Nem viseltettek kellő kimérettel öreganyánk idegei tránt. Meg kell érteni, hogy anyókéink számára ez olyasvalami,

mintha szöveget vernék a talpába. Mire jó örökösen eszébe juttatni a borzalmakat?

Ettől kezdve senki sem tett több kérdést az öregasszonynak a németekre vonatkozólag. Ő pedig szívvel-lélekkel foglalatkozott kilenc tengerész 'fiacskájá' körül.

Vinográdiv egy alkalommal mosafodást rendezett a fészker melletti szűk kis helyiségben, egy mosóteknőt használva fel erre a célra.

A teknő mellett egy vedér forró víz állt és Vinográdiv nagy buzgalommal mosogatta a testét durva szivacsával. A hátát azonban sehogyse tudta kedvére megdörzsölni. Eppen ezen erőlködést sikertelenül, amikor a félig nyitott ajtón keresztül egyszer csak megpillantotta a házba igyekvő öregasszonyt.

— Ej, szülém — kiáltott oda neki Vinográdiv. — Ha meg nem sértenék nem szannanoznád be egy kevésbé a hátam? Sehogysem tudok hozzá férközni.

Az öregasszony meáállt a helyiség bejáratánál és nem felelt azonnal.

— Dehát illendő-e kedves? — szóla meg végre húzódozva. — Hiszen én nő vagyok...

— No-no! — szakította félbe nevetve Vinográdiv. — Ugyan, mit szégyenkezni. Micsoda nő vagy te, ha már éveid számát sem tudod?! Hiszen én csecsemő vagyok hozzád képest.

— No jól van — mondta az öregasszony — legyen, ha már annyira kívánod.

Azzal fogta a szivacsot és kezdte jó erősen és ügyesen dörzsölni a tengerész hátát. Vinográdiv teknőben ült és élvezettel mormogott, mint a macska, mikor a füle tövét vakarják. Csak azon csodálkozott, hogy honnan van az öreg-

Emlékezzünk az új magyar szabadság első napjaiban

Debrecen utcáin nemzetiszínű zászlók lengenek, hatalmas feliratok hirdetik az erős, a szabad, demokratikus Magyarországot. A falakról szabadsághőseink: Rákóczi, Kossuth, Petőfi képei tekintenek le ránk. Debrecenben összeült az Ideiglenes Nemzetgyűlés, megalakult az Ideiglenes Nemzeti Kormány, hogy megindítsa a szabadságharcot a független Magyarországot, hogy megkezdje a szabad Magyarország építését. Most, amikor az elnyomás hosszú évei után a szabadság és függetlenség jegyében először ült össze Magyarország első, demokratikus nemzetgyűlése, nem szabad elfelejtenünk azokról, akik Magyarország új szabadságharcát megkezdtek, akik halálukkal pecsételték meg a szabadság és a függetlenség eszméit. A föld alá kényszerítve, a magyar szabadságharcosok küzdelme már régen folyik.

Magyarország felszabadításáért, demokratikus átalakításáért indított mozgalom nem most kezdődött, hogy a vörös hadsereg előnyomulása folytán szabaddá lett magyar városok immár szabad sajtójában meghirdethették ezt a harcot. A föld alá kényszerítve már régen folyik a küzdelem.

1941 tavasza kritikus fordulópontot jelent Magyarország történetében. Addig is határozott németbarát, fasiszta politikát folytatott a magyar kormány, de a háborúba nem avatkozott be. 1941 áprilisában azonban, alig pár héttel azután, hogy örök barátsági szerződést kötöttünk Jugoszláviával, a magyar kormány hadat üzent déli szomszédunknak.

Gróf Teleki Pál, Magyarország akkori miniszterelnöke nem volt hajlandó aláírni a hadüzenetet. Öngyilkossága tragikus figyelmeztetés volt a magyarság, az ország felelős vezetői felé: Eddig és ne tovább! Mégis akadt magyar kormány, mely vállalta a katasztrófa-politikát. Ennek a lépésnek már csak logikus következménye volt a lelkiismeretlenséggel koholt vádakkal indokolt megtámadása a békés Szovjet-Uniónak, az orgyilkos német hadsereg oldalán. Magyarország elindult a lejtőn, azon a lejtőn, melynek mélypontjára ez év október 15-én értünk. A kommunista párt, a magyar értelmiség legjobbjai, a magyar hazafiak azonban már akkor látták, meg kellett látniuk, hogy hova visz ez az út. A kommunista párt felvette a harcot a németek és magyarországi bérencei ellen Magyarország függetlenségéért és szabadságáért. A kommunista párt és a haladó értelmiség megpróbált gátat vetni annak a hazaáruló propagandának, mely el akarta ködösíteni, teljesen meg akarta fojtani a németek ellen vívott szabadságharcokban edződött magyar öntudatot, hogy a németeket kiszolgáló Bárdossy-kormány engedelmes eszközevé tegye a magyar tömegeket. Azonban Magyarország multja, az egész magyar történelem kötelez. Rákóczi, Kossuth népe nem nézhette tétlenül, hogy míg a magyar katonák idegen földön, idegen érdekekért véreznék, a németek itthon kifosszák az országot. Kossuth, Petőfi nevei többet jelentettek ebben az időben

asszonyoknak ennyi ereje. Az meg olyan hirtelen elpárolgott, hogy Vinogradov még köszönetet sem mondhatott neki a szíveségéért.

— Lám, lám — gondolta magában a tengerész — szégyenkezik az öreg csont. Hiába az asszony mindig csak asszony marad. Így töltötte napjait a kilenc jópajlás az öreg nénikénél, amíg csak meg nem jött a parancs, hogy tovább kell menni. Az öregasszony, mikor megtudta, hogy fogadott fiait lávozni készülnék, újra visszaesett régebbi komorságába.

— De hiszen nem örökre válunk el, öreganyám — vigasztalta őt Vinogradov. — Amint a háborúnak vége lesz, elvisszük téged innen.

Az öregasszony azonban, mintha nem is hallotta volna a vigasztaló szavakat, szótlanul ült a lépcsőn, fejét kiszáradt kezeire támasztva és szomorúan bámult a tisztás mögött zökölő erdőre.

Este a rádiókezelők, miután minden holmijukat felpakolták, indulni készültek. Vinogradov odalépett az öregasszonyhoz.

— Viszontlátásra szülem! Köszönjük azt az anyai jóságot és szereket, amelyben részesítettél bennünket. És várj bennünket vissza. Korod, az igaz, előrehaladott, de azért reméljük, hogy még viszontlátunk.

Vinogradov megölelte az öregasszonyt. Az meg hirtelen átfogta Vinogradov nyakát, fonnyadt arcát arcához szorította és görcsös zokogásban tört ki. S a fuldokló sírásos keresztül a tengészek ezeket a panaszos szavakat hallották:

— Drágáim, ti kedves jó elvtársaim! Mit fogok én csinálni nekületek? Mintha az élet tért volna vissza hozzám, amíg itt voltatok, most meg mehetek vissza a síromba!

— Miket nem beszélés, szülem! Nyugodjál meg! Nincs okod így beszélni — ölelte tréfásan Vinogradov, gyöngéden simogatva az öregasszony csontos hátát. — Mi közöd neked még a sírhoz!

Hiszzen kell még vagy harminc esztendő ahhoz, hogy százéves légy!

— Istenem, istenem! — kiáltott fel az öregasszony hirtelen elszakítva magát Vinogradtól és ellakarta arcát. — Meddig tart még ez a kinszenvedés? Vagy hogy is nevezzem? Tudjátok-e, hogy hány éves vagyok? Egyre csak öregyámnak, meg szülemnek neveztek, pedig hát valójában — még csak a harmincadik évet met töltöttem be... Ezt csinálják belőlem a németek...

És mintha maga is megjédt volna ettől váratlan beismeréstől, beszaladt a házba, nagy robajjal csapva be maga után az ajtót.

A tengerészek némán, megdöbbenve álltak, kikerülni igyekezve egymás tekintetét. Valamennyinek ekomorult az arca. Vinogradov lassú mozdulattal föiemelte a kezét és levette sapkáját. Nyolc társa szótlanul követte a példáját. Szeimeik úgy meredtek a házikó zárt ajtajára, mint valami kedves halott sírhalmára...

Aztán Vinogradov csöndes, tompa hangon, — melyről érezni lehetett, hogy milyen nehezére esik a szó — valamennyiök nevében mondta:

— Bocsság meg, nővér!

Éles, merev mozdulattal fejébe nyomta a sapkáját és társaihoz fordult. De ezek nem ismertek rá a mindig tréfás, mindig vidám társukra. Mintha szürke ólommal vonták volna be az arcát.

És Vinogradov minden egyes szót külön hangsúlyozva, mint aki fogadalmat tesz, ezt mondta:

— Addig fiúk, a szüleitök házat meg ne lássuk, míg azt el nem érjük, hogy az ő fasiszta asszonyaik mind egy szálalig idő előtt meg nem ösziúlnék és a fasiszta dőgeik fölötti üvöltésben páráikat ki nem lehelik! Indulj!

És a kilenc tengerész gyors lépésben szelte át a tisztást, egy pillantást sem vetve hátra, — részketve arra a gondolatra, hogy a küszöbön még megláthatják a házban hagyott asszony alakját,

a „Magyar Nemzet”, a „Nepszava” hasábjain, mint egyszerű emlékezés. Figyelmeztetések voltak a nemzet számára. A függetlenségi mozgalom az igazi magyar történelmi hagyományokban gyökerezett és nemzeti szabadságharcaink zászlóival indult küzdelembe a németek, a nyilasok és ezek nemzetáruló propagandájával szemben.

A „Nepszava” híres 1941 karácsonyi száma az első nagyobb szabású megnyilatkozása a munkásság, parasztság és az értelmiség összefogásának ebben a harcosszellemben. Szekfűtől Illyés Gyuláig a magyar szellemi élet vezetői a sorok közt burkoltabb, de a pusztá ténnyel — nevével a munkáslap hasábjain nyíltan is hirdetik, hogy kések összefogni a dolgozókkal a független Magyarországért. Az összefogás eredménye a Magyar Történelmi Emlékbizottság megalakulása, mely ez összes erőket magába foglalja és feladatának tekinti a szellemi harc vezetését, a nemzeti öntudatot aláló nemet szellem terjeszkedésével szemben. 1942 elején a Magyar Történelmi Emlékbizottság kiadja a Petőfi-jelvényeket.

A tavaszi Budapesten a magyar hazafiak Petőfi-jelvényvel a gomblyukukban tüntetnek a németek ellen. 1942 március 15-én már tízezres tömegek vonulnak a Petőfi és Kossuth szobrokhoz, hogy hittel tegyenek a 48-as eszmék mellett és bizonyosságot tegyenek a függetlenségi mozgalom növekvő erejéről. A kormány megijed. Áprilisban megjelennek Pest utcáin a kommunista párt röpiratai: Nemzeti kormányt követelnek, mely szakít a németekkel, különbékét köt a Szovjetunióval és kész a demokratikus szabadságjogokat azonnal életbeléltetni. Az egész németeket szolgáló politikai rendszer, a reakció több mint húszéves uralma van fenyegetve. Kíméletlen hajszába kezdenek a függetlenségi mozgalom ellen. Természetesen először a kommunista pártot akarják összetörni. Tudják, hogy a nemzeti mozgalomnak a motorja, a lelke. Ha a kommunistákat „kikapcsolják”, megszűnik az összeköttetés a magyar értelmiség és a munkástömegek közt. A mozgalom méregfogát húzzák ki.

És a katonai nyomozóknak nevezett pribékek megkezdik szörnyű munkájukat. Budapesten az Andrássy-laktanyában ütök fel szállásukat, mely maga lesz a megvalósult pokol. 500 embert hurcolnak ide, s hetekig hónapokig a legkegyetlenebb, a legráfínáltabb módszerekkel kinözzák a szerencsétlen emberek százait. Rózsa Lajost, a Magyar Kommunista Párt Központi Bizottságának tagját agyonverik. Ott hal meg az Andrássy laktanyában. Schönherz Zoltán, a kommunista párt főtitkárát a Vezérkari Főnökség külön bírósága ítéli halálra. 1942

október 9-én kivégzik. A mozgalom több vezetői közül négyet ítélnék életfogytig, egyet 15 évig tartó fegyházra. Több száz évet tesz ki a mozgalom többi elítélt résztvevőjének büntetése. A fő tárgyaláson résztvett a Magyar Kommunista Párt által kért tanúként a Magyar Történelmi Emlékbizottság több tagja, Bajcsi-Zsilinszky Endre, írók, politikusok stb. A Vezérkari Főnök külön bírósága előtt Bajcsi-Zsilinszky Endre bátran vallotta, hogy kész volt együttműködni a kommunistákkal, akik síkra szállottak Magyarország függetlenségéért.

Mi volt hát ezeknek az embernek a bűne? Harcolni mertek Magyarország szabadságáért és a demokráciáért.

Mi volt Schönherz Zoltán és Rózsa Lajos bűne? Vezeték megalkuvás nélkül a szabadságharcot a németek és a magyar kapitányságok ellen. A magyar nép ismerje meg és vésse emlékezetébe nevüket. Most, amikor döntő romhamra készülünk a németek és fasiszta zsoldosaik ellen, az ő szellemük kísérje a magyar nép harcát Magyarország teljes felszabadításáért.

(D. M.)

Nagytakarítást!

A kolozsvári „Világosság”-ban olvassuk, hogy az otáni orvoskamara kebelében purifikáló bizottság alakult, mely a kamara tagjainak politikai előéletét vizsgálja felül. Ugyaninnen értesülünk a tanügyi bizottság tisztogató munkálatairól is.

Kolozsváron tehát már felismerték az általános tisztogatás fontosságát. Elejét veszik annak, hogy a fasiszta rezsim volt hívei, most fordítva egyet köpönyegükön, mint a demokratikus eszmék „harcosai” vegyüljenek el a dolgozók sorában.

Az elmúlt két hónap alatt nekünk is el kellett volna érkezniünk oda, hogy belássuk a kérdés elsőrendű fontosságát. Létérdeklünk nekünk is, hogy az ország újjáépítésének ütemét ne zavarhassák meg a reakció bomlasztó gombái.

Kövcünk kell a kolozsvári példát: a debreceni közhivatalokban, tantestületekben, az orvosok és ügyvédek között még ma is megtalálhatjuk a régi rendszer híveit.

Tisztogatásra, sürgős nagytakarításra van szükség, ki kell sepernünk a szégyenteljes mult szemétét, kinyitni az ablakokat, kiszellőztetni huszonöt év reakciós politikájának dohos levegőjét.

Ami sikerült Kolozsváron, annak sikerülni kell Debrecenben is.

H. F.

Takáts Gizella
gyermekruhakereskedését megnyitotta.
Piac u. 40, Hangya bérház

Irogenet és Vít Huray
Kossuth-utca 39.

Ilj. Pompola Ferencné
varrodáját megnyitotta
Rendelést felvesz Kardos-cégnél, 9-1

Veszek, eladok
újat és használtat: vásznat, szövetet és mindenféle méteres árut, férfi és női ruhát, fehérneműeket, szőnyeget, — orát, varrógépet és cipőket
Nyomtató-u. 4

1944 de
Kará
A Magya
vetség kult
belül hétfő
adást Ady
Izabella elő
ést és a n
módot, sok
lebb az ut
magyarozot
Ady Endré
An Apó
sokkal ke
már anny
hajnos, mi
tánkkal az
Varga Imr
akármelyik
jával vetek
éigányzenél
állítólag m
teniük az
soknak, elő
táknak szer
ezelmisség
túrához. M
gönség nív
gyódiak...
Rövide
Társas
A Svét
pénztári h
ez Ady K
Ebben a h
ság előad
táni, de c
ságrók, sz
széltünk
kubhelyis
lette, hogy
mogatták
intézmény
kőségese f
tani...
Gy
A kol
olvastuk
mokrati
gyermek
napon a
Hjúsági
után re
házban,
mekvéde
fel. Eze
és rende
maradt
cennek
nemes
mekvéde
megrong
sere szü
rendezni
gyermek
magyar
Debrec
kell fog
A N
A Ne
zeni sze
desét a
hivatalo
ceni kis
bérlok,
mezőgaz
van a
Jelentke
naponta
lődőkne
bajos d
sága a
sággal a

Karácsonyi előadások

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség kulturális munkatervének keretén belül hétfőn Juhász Izabella tartott előadást Ady Endre költészetéről. Juhász Izabella előadása egyesítette a hozzáértést és a népszerű, didaktikus előadásmódot, sok fiatal lélekhez jutatta közelebb az utóbbi években annyira félremagyarázott, kiforgatott, kifogyhatatlan Ady Endrét.

Az Apolló-mozi karácsonyi énekeszámokkal kedveskedett közönségének, a már annyiszor lepergetett film után. Sajnos, mi nem kedveskedhetünk kritikával az Apolló-mozinak. A nótázó Varga Imre férfias és jótorjú jelenség, akármelyik pesti kávéház énekes-szárnyával vetekszik, de már elégünk volt a eigányzenéből és az ehhez kapcsolódó állítólag magyar nótákból. Meg kell értenünk az összes mozisoknak, színházaknak, előadóknak, hogy ezeknek a nótáknak semmi közük sincs se a magyar zenelemiséghez, se a magasabb zenekultúrához. Meg kell értenünk, hogy a község nívósabb zene és ének után vágyódik...

(ag.)

Rövidesen megnyílik az Ady Társaság klubhelyisége

A Svetits-palotában, a volt takarékpénztári helyiségben rövidesen megnyílik az Ady Endre-Társaság klubhelyisége. Ebben a helyiségben fogja az Ady-Társaság előadásait és ünnepélyeit megtartani, de ez a helyiség lesz az írók, újságírók, színészek találkozóhelye is. Beszélünk erről Kertész Klárával, a klubhelyiség gondnoknőjével aki kijelentette, hogy ha a hatóságok kellőleg támogatják ezt a fontos, nélkülözhetetlen intézményt, Szilveszterkor már egy benyújtott feladvátó ünnepélyt is lehet tartani.

Gyermeknap!

A kolozsvári „Világosság”-ban olvastuk, hogy a kolozsvári demokratikus pártok f. hó 15-én gyermeknapot rendeztek. Ezen a napon a kolozsvári Demokratikus Ifjúsági Szövetség műsoros délutánt rendezett a kolozsvári színházban, melynek jövedelmét gyermekvédelmi célokra használták fel. Ezen a napon utcai gyűjtést is rendeztek az elhagyott, árván maradt gyermekek javára. Debrecennek is követnie kellene ezt a cennet példát és a városi gyermekvédelem megindítására, a megrongált árvaházak újjáépítésére szintén gyermeknapot kellene rendeznie. Nem hagyhatjuk el a gyermekeket, a szebb, boldogabb magyar jövődö letéteményesét. Debrecen társadalmának össze kell fognia védelmükben! (ag.)

A Nemzeti Parasztpárt hírei

A Nemzeti Parasztpárt debreceni szervezete megkezdte működését a Kossuth-utca 18. sz. alatti hivatalos helyiségben. A debreceni kis- és törpebirtokosok, kisbérlok, kertészek, vincellérek és mezőgazdasági cselédek helye itt van a Nemzeti Parasztpártban. Jelenkezni a hivatalos órák alatt naponta 9—1 óráig lehet. Érdeklődőknek párt- és egyéb ügyesbajos dolgaikban a párt titkársága a hivatalos órák alatt készséggel áll rendelkezésre.

Magyar jakobinus dala

Ady Endre

(1877—1919.)

Ujjunk hegyéből vér serken ki,
Mikor téged tapogatunk,
Te álmos, szegény Magyarország,
Vajjon vagy-e és mink vagyunk?

Vajjon lehet-e jobbra várni?
Szemünk és lelkünk fáj bele.
Vajjon fölébred valahára
A szolgál-népek Bábae?

Ezer zibbadt vágyból mért nem
Végül egy erős akarat?
Hiszen magyar, oláh, szláv bánat
Mindigre egy bánat marad.

Hiszen gyalázatunk, keservünk
Már ezer év óta rokon.
Mért nem találkozunk süvöltve
Az eszme-barrikádokon?

Dunának, Oltnak egy a hangja,
Morajos, halk, halotti hang.
Árpád hazájában jaj annak,
Aki nem úr és nem bitang.

Mikor fogunk már összefogni?
Mikor mondunk már egy nagyot
Mi, elnyomottak, összetörték,
Magyarok és nem-magyarok?

Meddig lesz még úr a betyárság
Es pulya had mi, milliók?
Magyarország népe meddig lesz
Kalitkás seregély-fiók?

Bús koldusok Magyarország,
Ma se hitünk, se kenyérünk,
Holnap már minden a mienk lesz,
Hogyha akarunk, ha merünk.

Orosz nyelvtanfolyam
Debrecenben

Az orosz hadsereg bevonulásakor nyilvánvalóvá vált, hogy az a kizárólagos német nyelvoktatás, mely iskoláinkban divatozott, a gyakorlati életben is megbesszülja magát. Szellemi életünk már korábban megcsömörült a germán kultúrától s legutóbb azt is megértük, hogy nincsen egyéb haja, csak az egyoldalú táplálkozás. Ezért fordult a magyarság olyan nagy érdeklődéssel és szeretettel a keleti népek irodalma felé. Az orosz irodalom nagyjai, Tolsztoj és Dosztojevskij, szintén megnyerték a magyar olvasóközönség szeretetét. Az irodalom azonban csak illúzióját kelti az életnek, maga az élet csak közvetlen érin' zésben: a beszédben és a társadalomban válik valósággá. A háborúban persze nem a saját (otthoni) szokásai szerint él a katoná s a jelbeszéd sem azonos az orosz lélek, sőt az orosz irodalom is csak az orosz nyelv közvetítésével ismerhető meg a maga igazi mivoltában.

Az Ady-Társaság elsőrendű feladatának ismerte fel mindenki számára lehetővé tenni az orosz nyelv elsajátítását, s ezért tanfolyamot rendez, melyen szívesen lát minden komoly tanulni szándékozót. A tanfolyam előadójával Leitner Jenőt, az ideiglenes nemzetgyűlés tagját, volt vármegyei tolmácsot kérte fel, kinek kiváló elméleti és gyakorlati képzettsége maga is garantálja a tanfolyam sikerét. A tanfolyamot heti két órában, kedden és pénteken délután 3—4-ig a Kollégium egyik tantermében tartjuk meg. Az első óra január 2-án, kedden délután lesz. Jelenkezni a megelőző napokon a Közművelődési könyvtár kölcsönzőhelyiségében (a Déri-múzeumban) lehet, d. e. 9—1 és d. u. 2—4. A tanfolyam ingyenes, csupán a fűtés- és takarítás költségeire kér a rendezőség fejlenként 10 pengőt. Ez a beiratkozáskor fizetendő. Ugyanakkor kérjük az új bejelentőlapot is felmutatni.

Snapper
daráló-malom
Szoboszlai-ut 21. szám alatt
üzemét újból megkezdte

Ne pocsékoljuk a vizet!

Akármerre jár az ember a városban, mindenütt csurgó, csepegő, zuhogó csapokkal, szivárgó csövekkel és bugyogó tartályokkal találkozunk. Elhagyott lakások W. C.-iben éjjel-nappal árad, pocsékolódik a víz, nyitvamaradt, megrongált fürdőkályhák körül hetek óta terjed a padlót és menyezetet málla: zó, növekvő töcsa. Felhívjuk az illetékesek figyelmét, vessenek vége ennek a káros és szegényletes vizpazarlásnak. Végig kell razziázni a város házait, és ahol komoly a hiba, gondoskodni kell a szükséges — esetleg csak átmeneti — javításokról, vagy ahol a javítás egyelőre nem keresztülvihető, a vízvezeték elzárásáról. A város életében a technikai reorganizáció utján jelentős lépés volna az esztelen vizpazarlás megszüntetése.

Hírlózás. Özv. Szabó Lajosné, Harányi Mária ideiglenes nyugvóhelyéről exhumálva ma délelőti 11 órakor lesz a köztemetőben eltemetve. Lakás: Fűvészkert-utca 28. Bartha vállalat.

Szabó Katalin Iona októberben 17 éves korában tragikusan elhunyt, a Köztemetőben való temetése 9-én, pénteken délelőti 10 órakor lesz. Bánatos szüli és testvérei. Lakás: Barcaság-utca 44.

Vitéz dr. Salfay Géza nyugalmazott városi főjegyző 60 éves korában elhunyt. Temetése pénteken délelőti 11 órakor lesz a II/A. ravatalozóteremből. Lakás: Hajduhadház, Vadász-utca 22. sz. Gebauer temetkezési vállalat.

Özv. Telky Mátyásné szül. Szöllőssy Eszter 87 éves korában elhunyt. Temetése csütörtökön délelőti 1 órakor lesz a díszravatalozóteremből. Lakás: Rothermere-utca 50. Gebauer temetkezési vállalat.

Szikvíz

ismét kapható Róna szikvízgyárban, Csokonai-u.28

GIRLSORÓZÁS
a Csokonai színházban!

Jómegjelenésű hölgyek jeleníkezzenek
Ugyanakkor segéd-zínészeket és statisztákat is elveszünk
Jelenkezés ma délután a Csokonai színházban

Szovjet sport

A szovjet városok utcáin sokezer férfival és nővel találkozunk, akiknek gomblyukat a „GTO”-jelvény díszíti. GTO: a „Gotov k trudu i oborone” (Készen a munkára és a haza védelmére) jelszó kezdőbetűi. A jelvényt azok kapják, akik futásban, ugrásban, szertornában, mászásban, uszásban, sielésben, céllövésben, kézigranátdobásban egyaránt kitűnnek. A követelmények magasak és abból, hogy 1934 óta 10 millió férfi és nő nyerte el a GTO-jelvényt, következtethetünk a szovjet sportolók nagy számára és teljesítményeire.

A régi Oroszországban alig volt pár sportegylet, az is csak a nagyobb városokban. A Szovjetunióban alig van falu, amelynek ne volna sportklubja. Tulnyó nőrszűket a szak-szervezetek állították fel. Ezek, valamint a kolhozok anyagi támogatásában részesítik őket, építik a pályákat és sporttermeket. Az iskolák, egyetemek, a vörös hadsereg és flotta keretén belül is számos sportszervezet és egylet működik. A legismertebb egyesület a „Dinamo” és a „Spartak”.

A különböző sportágakban országos versenyek folynak a bajnokságokért. 1941-ben 140 ezer versenyen 5 és félmillió sportoló vett részt. A háboru — bár a versenyek tartását megnehezítette — nem jelentett visszaesést a szovjet sportéletben. A résztvevők száma emelkedett. 1942-ben a nyári stafétafutó- és távgyaloglóversenyeken 5 és félmillió ember vett részt, 1943-ban közel 9 millió. Az 1943-as siversenyen 6 és félmillió, 1944-ben 7 millió. A legnépszerűbb sportág itt is a labdarugás (óriási tömegeket vonz), de a könnyű atletika, szertorna, boxolás, vívás és korcsolyázás is rendkívül elterjedt.

Természetesen férfiak és nők egyaránt tagjai az egyesületeknek. Mind a férfiak, mind a nők eredményei világviszonylatban is elsőranguak.

A csúcsteljesítmények közül megemlítjük: Vasziljeva a 800 méteres női síkfutásban 2'12 p. eredményt ért el, Haniker a női magasugrásban 158 centimétert. Ivanov síkfutó a 20 kilométeres távot 1 óra 57 perc alatt tette meg, az 50 km-est Matyusenko 4 óra 13 perc alatt. A szovjet gyorskorcsolyázók, úszók, atletikában pedig főleg a középtávutók kiválóak. Az úszók közül Boicsenko, Mencsikov, az atléta közül Pugacsevszki, a Zanamenszki fivérek, Vanyin világviszonylatban is jelentős nevek.

A szovjet nép milliói a tíz- és százezrek számára épített sportpályákon nemcsak ilkesednek a sportért. A sportolás a Szovjetunióban a legáltalánosabban elterjedt kulturtevékenység.

Amikor a fasiszták rátörték a Szovjetunióra, a szovjet tőnegsport az edzett katonák millióit adta a vörös hadseregek. Gyakran érkeznek hírek a szovjet sportbajnokok és egyszerű GTO-jelvényesek kiváló hőstetteiről. Számos sportoló harcolt a partizánok soraiban. Sok ezer sportoló kitüntetését kapott.

Az újjáépítés óriási munkájához is kemény, edzett sportemberek kellenek; e téren is nagy feladatok előtt állanak a szovjet sportegyletek.

A Budapesti Zsidó Szövetség ma, fél 3 órakor tartja alakuló gyűlését a Kisgazdapárt helyiségében (Arany Bika szálló, József kir. herceg-utca kapu).

SZAKSZERVEZETI HIREK

Könyvkötők, vonalozók és rokon-szakmabébi munkások és munkások csütörtökön d. u. fél 2 órakor taggyűlést tartanak. Kérjük okvetlen és pontos megjelenésüket, a rokkant-állományú tagokat is. Vezetőség.

Kenyéregyszevére kizsgálható kenyérmennyiség megállapítása

A most forgalomban levő barnaszínű kenyéregység 26. szelvényére, december 31-re és 1945 január elsejére, két napra összesen 50 deka kenyeret lehet vásárolni. A kiadásra került és 1945 január elsejétől érvényes új élelmiszerjegy 31. számú szelvényére csak a január 2-ára járó 25 deka kenyeret lehet kiszolgáltatni, illetve vásárolni, mert az 1945 január elsejére járó napi 25 deka kenyeret a barnaszínű jegy 26. számú szelvényére már kiszolgáltatták.

Ezek szerint a barnaszínű élelmiszerjegy 26. számú szelvényére 50 deka kenyeret lehet vásárolni, illetve kiszolgáltatni. A 27., 28., 29. és 30-as számú szelvények érvénytelenek, ezekre kenyeret kiszolgáltatni nem szabad. Az új élelmiszerjegy 31. számú szelvényére pedig csak 25 deka kenyeret lehet vásárolni, illetve ezt a jegyet a közlemezési ügyosztály ilven értékkel számolja el. Debrecen, 1944. december hó 27. Polgármester.

Felhívás!

Kérjük a Debrecenben tartózkodó pénzügyi és hitelintézetek vezetői tisztviselőit, hogy nyilvántartásba vétel céljából a Debreceni Elő- és T. karékpénztárnál a délelőtti órákban jelentkezzenek.

HIRDETMÉNY

A MÁV debreceni Csalájmérnöksége fölvesz 70 munkást pályafenntartási munkára. Jelentkezés f. hó 28-án, 29-én és 30-án Debrecen Állomáson a fűtőház melletti pályamesteri irodában, Balázs főpályamesternél. A munkásokat fizetjük és közmunka alól mentesítő igazolvánnyal látjuk el. Csalájmérnökség.

Apróhirdetések

APRÓHIRDETÉSEK DIJSZABÁSA. Állás- és lakáshirdetések: hétköznap szavanként 40 fillér, vasárnap 50 fillér; egyéb hirdetések hétköznap 50 fillér, vasárnap 60 fillér.

Szaktanácsokat a szakszervezetek közvetítik, Arany János-utca 2

ÁLLÁS

Lakatosstanulót fizetéssel felveszek. Szilágyi János lakatosmester, Arany János-utca 1.

Mindenest, megbízhatót, keresek, Péterfia 29. Ház felügyelő.

Házmaster felvételek. Csapó-utca 71. sz. 268

Szabósegédet és kéziműt fölvesz Sárkány, Sas-utca 2. sz. 410

Házvezetőnőt fölveszek lehet család-anya. Cím a kiadóban. 412

Házmaster felvételek. Csapó-utca 59. 409

Szárkány ügyben tárgyalok. Cím a kiadóban. 413

Egy érettségizett zsidó fiatalember hivatali állást keres „Vidékre”. Cím a kiadóban. 326

Asztalos, önállóan dolgozó keresek állandó apróbb munkára. Vasár. 1. sz. 403

Munkásokért, tisztviselőkért forduljon a Zsidó Szövetséghez, József kir. herceg-u. 31. 394

Szoptatósadának — gyermekekkel elmennek vidékre is. Cím a kiadóban. 401

Teljes ellátással és fizetéssel takarítógéneket felvesz a sebészeti klinika. 390

Házvezetőnőnek ajánlok megbízható intelligensebb nő magánoshoz. Akár vidékre is. Cím a kiadóban. 373

Bejárónőt azonnal felveszek. Brillj Ferencné, Piac-utca 7., II. lépcső. I. emelet. 389

Hirdetmény

A Világítási Vállalat kazánjavítás miatt azonnali hatállyal 50% os villanyáramkorlátozást léptet életbe, mely előreláthatólag 10 napig fog tartani. Nyomatékosan felhívjuk a fogyasztóközönséget, hogy ezt a 50%-os korlátozást mindenki saját érdekében szigorúan tartsa be, mert amennyiben a közönség nem tartaná be a rendelkezést, úgy az egész magánfogyasztást kénytelen lesz a villanygyár kikapcsolni. Debrecen, 1944 december 26.

Műszaki felügyelő.

Felhívás

Felhívjuk a Debrecenben tartózkodó budapesti zsidókat, hogy december 28-án, csütörtökön délután fél 3 órakor a volt Újságrák Helyiségében (Arany Bika-szálló, félemelet, bejárat József kir. hg-utca oldalán, traktálnál) tartandó, mindannyunk számára nagyfontossággal bíró megbeszélésen feltétlenül jelenjenek meg!

HIRDETMÉNY

Ertesztjük a n. é. közönséget, hogy villamos-áram kazánunk javítása miatt a villamos-áram, valamint a vízszolgáltatásban korlátozás lesz. Villamos-áramot nappali órákban világítás céljára használni nem szabad. Vízszolgáltatás csupán a nappali órákban lesz. Aki nappal villamos-áramot használ, hálózatunkról lekapcsoljuk. Debrecen, 1944 december hó 27.

Kovács Mihály.

Felelős szerkesztő: Radó István.

Felelős kiadó: Dr. Tariska István.

Felelős nyomdavezető: Erdős István.

Nyomatott a „Szabadság” nyomda- és kiadóvállalat körforgógépén Debrecen, József királyi herceg-utca 16. szám.

MOSOTT RONGYOT vesz a „Szabadság”-nyomda.

Ingyen egyszoba, konyhas lakás intelligens családnak, bútorozva. Simonyi-u. 9. alatt kiadó. Érdeklődni Pécsi-u. 4. 9-11 között. Ugyanott perzsaszőnyeg eladó.

Két zsidófiú keres a belvárosban lakást, ellátást, fiatalabb nőknél. Cím a kiadóhivatalba. 408

Bútorozott szobába lakótársat keresek, esetleg egy házaspárt. Kassa-út 23. sz. 382

Házmasterpártnak vagy magános nőnek udvari szoba kiadó. Csillag-u. 93 386

Fiatalcsernek kosztot és lakást adok. Bercsényi-utca 61. 372

EGYÉB

Tetőfedéseket palával, cseréppel, papírral, szurokkal soron kívül végez Bulyovszky Dániel, — Széchenyi-u. 41. 63

Forgalmas helyen fűszerüzletet berendezéssel átveszek vagy kiveselek. „Komoly” jeligére a kiadóba. 146

Veszek és eladok használt bútorokat, ruhákat, ruhákat, varrógépet. Mezei Gyula, József kir. herceg-u. 50.

Veszek ébresztő órát, karórát vagy zseborát, női és férfi fehérneműt, párnahajat, paplanlepedőt, paplant, férfiszőveget vagy ruhát. Pozsonyi-út 8. sz.

Építési anyagok, aholit és mozaiklapok ismét kaphatók a Debreceni Működőgyár Fürdő-u. 2. sz. telepén, téglá pedig a Kishegyesi-út 459. sz. téglagyárában. Telefon névre hívando.

Veszek használt bútorokat, zongorát, billiárdasztalt bármilyen hibával. Péterfia-u. 52.

Uri- és egyenruhahasználatom ismét megnyitott. Selepi Mihály, Piac-u. 41. Javítást, fordítást, vasalást vállalom.

Gyógyszereket vásárolnak a nyitva levő gyógyszerárak. 115

Horn szőnyegüzlet ideiglenesen Bathány-u. 2. (Jámbor szűcsüzlet.) — Nyitva 9-11-ig. 201

Háztartását lelkiismerettel vezetném magános úrnak. Kossuth-u. 71. 293

Ügyfeleimet kérem, — közlekedési akadályok folytán délelőtt 11-12 közt az Iparkamaránál, (Városháza magas földszint 10.) felkeresni lakásom helyett. 303

Eladó öntött vaskályhák, samotozott kályhák, vaságyak, villanyvezeték, Bergman-cső, fűtesővek, víztartályok, tűzhelyek. Bethlen-u. 5. 274

Eladó óntott vaskályhák, samotozott kályhák, vaságyak, villanyvezeték, Bergman-cső, fűtesővek, víztartályok, tűzhelyek. Bethlen-u. 5. 274

Eladó óntott vaskályhák, samotozott kályhák, vaságyak, villanyvezeték, Bergman-cső, fűtesővek, víztartályok, tűzhelyek. Bethlen-u. 5. 274

Stimul gyorsíróiskolában a tanítás megkezdődött, egyelőre Csapó-u. 4. Beiratkozás 1 órától. Gyakorló órák mérsékelt tanítói mellett. 26

Fáért sőt adok. Nyil-u. 9. sz. 402

Fagymentes burgonya, káposzta és mindenféle zöldségféle napi árban, állandóan kapható. Busi-utca 17. 398

Veszek épületanyagokat Bulyovszky, Széchenyi-u. 41. sz. 332

Jókarban lévő mély gyermekkosztot vennék. — Nyomat-6-u. 7. 397

Zongorák hangolását, azoknak javítását. Tönkrement zongorákból is a legjobbat készítem felülősséggel Tonté zongora, vonóhangszer készítő. — Varga-u. 15. 399

Borotvaszappant, fenőhevedrt, fenősziját, borotvafenkövet veszek. — Balogh, Hatvan-u. 69. 395

Zsírakalvót hússal együtt 2 kg.-ot adok 1 kg. cukorért. Ugyanott kővér liba, kővér kacsa, sovány liba tyúk és pulykák kaphatók Teleki utca 76. 383

Konez József kélmefestő üzemét megnyitotta Péterfia 30. 391

Hűvágótölkét cserélek tűzfűrért. Megtekinthető 10-2. Péterfia 39. 388

Két ágy, két szekrény, 8 karszék, egy 12 személyes asztal, képek, tükrök, tűzhely eladó. Erőss Lajos-u. 11. sz. 387

Báránypekes háromnegyedes, hosszú ujjal és férfi öltöny eladó. Cserépes-utca 4. 384

Férfi ruhát, valamint egy külön nadrágot vennék, Cserépes-utca 4. 383

Katintiszti (rendőrtiszti) köpenyt és zubonyt keresek megvételre Cserépes-utca 4. 385

Élkezd és kávémerés önálló vezetésére sürgősen keresek független, középkorú komoly nőt. Honvéd-u. 43. sz. Garamszegi. 381

Toll minden minőségben kapható, Tollgyűjtőtelep, Pesti-utca 1. szám. Hatvan-utca sarok. 404

Kimoly tanárt keresek, aki érettségire előkészít. Gyakorlott jeligére.

Ablak-gitt van eladó, bármilyen mennyiségben, Csapó-u. 69. sz. 405

Gramafon, gramfonlemez, mindenféle hangszerűt megvételre keresek. Szendrő Bathány utca 22. 400

Óra, ékszer vétel, eladás, Schulhof Gyula órásmester, Sas-u. 2. 327

Órák, óra alkatrészt, aranyat magas áron vesz Schulhof Gyula órásmester, Sas-u. 2. 328

Vas, revezett zsanért veszek minden mennyiségben 50-60 mm. mérettel. Motoraim nyomra-vezetőjének magas jutalmat adok. Dr. Balla asztalos, Kassa-út 30. 380

Cserélek új hosszú fekete férfi télikabátot női perzsaláb vagy silbundéért. Bornemissza-u. 6. 374

Eladó két prima varrógép. Férfi és női ruhát veszek. Nyomat-6-u. 4. 376

Elveszett szombatost este a villamosban egy kis pénztérca Szakál Imre névre szóló közmunka bejelentő lappal. Kérem a becsületes megtalálót a benne levő iratot legyen szives beadni a dohánygyárba. 375

Nagyon szép fejeskáposzta 7 mázsa eladó, kisebb tételekben is. Csapó utca 41. 374

Hasastehén eladó. Karsai Mihályné, Haláp 71-es tanya. 371

Elveszett Ajtó-utcán egy fél borkesztyű. Megtaláló jutalomban részesül Ajtó-u. 26., fűszerüzlet. 370

Pucsera Tibor okl. tanító okt. 3. Tiszacsegérs munkaszolgálatra hívták, aki tud róla, értesítse szüleit: id. Pucsera Tibort, Sarok-u. 8. 368

Megbízható tisztességes fiatal lakótársnőt keresek, aki háztartást is vezet. Komoly fiatalember. Fényképes leveleket „Diszkrétció” jeligére a kiadóba kérem. 368

Magas termetre férfi öltönyt keresek. Fürdő-u. 2., iroda. 367

Fáért, cukorért, petróleumért cipőt vagy csizmát csinállok. Honvéd-u. 7. sz. 366

Szüleimet, két öcsémet keresem: Tibi, Gabi, adjatok hírt. Ifj. Pálfi Gyula, Debrecen, Gyepűsor 30. 365

Fűszerüzlethez társ kerestek. — Érdeklődni: Széchenyi 6. Fűszerüzlet. 365

Eladó 6 szál fenyő fosznuideszka, Szepességi-utca 47. 364

Inggatlanforgalmi és gazdasági tanácsadó, állásjelölt elhelyező orodámat áthelyeztem Ajtó-utca 26. sz. alá. Öv. Pataky Istvánné. 363

Fehérnemű anyagot, valamint férfi szövetet vásárol a Tiszántúli Ruház és Fehérnemű üzem, Váro-utca 2., félemelet.

Intelligens középkorú férfit teljes ellátással felveszek. Kossuth-u. 71. 400

Eladó sötét puhafahájú bútor, paplankele. Virág-utca 37. 408

Eladó háló, ebédli, — zongora, székek, konyhaszekrény, szőnyeg. Bornemissza-u. 6. 378

Egy vagy két lovas szék és hám eladó. Sas-u. 2. sz. alatt. 411

Ertesítem kedvs vendégeimet, üzletem Vengé-utca 2. alatt megnyitottam Szabó György fodrász. 380

A nemzeti beszédek és egyaránt tanítják, hogy a szabadság képviselői nem fogadták a zeti Kormánygyarországi nem maradt.

Az egészségügyi taláta a kivételnek közzé ország függetlenségét biztositjuk. A is átértézték amikor legelső nemzeti hadsereg tartja. Magyar és német bérbe kényszerít zóivá annak, előtt Kossuth nemzet” vádj.

A nemzeti szónoklatok adott felhatalom annak, hogy az idők közzé akarja most újonnan mehadserg nem nem harcosnia, amely h becsületét. Klyik Európa ben egyedül más ellen, n hogy most csak harcolják szabadságát. léteerdeke, ho ban a szabad oldalán aktív lyos bűnöket azt csak harc

A Nemzeti érezni történetet kell tenni és meg kell übsi ellenségniszta Német ságlarcra ké népet, hogy kóczy és Kossmán fegyverrel szabadságát „Szolgálat” már pedig a gyar nép hazakén, pirulás szent harcra a Nemzeti Kö